

[Helveg Petersen.]

ene side arbejdsgiverne og på den anden side arbejdere og funktionærer. For vi må jo erkende, at der et tale om et spændingsforhold. Det er en antagelse i mange virksomheder, at modsætningen mellem arbejdere og kapital er uforligelig; i hvert fald går vi da hvert andet år rundt i stor frygt for, at spændingsforholdet imellem parterne skal blive så stort, at landet kastes ud i en ødelæggende arbejdskamp, der kan få uberegnelige følger for samfundsudviklingen. Det, at parterne denne gang har kunnet tale sig til rette, giver ikke nogen garanti for fremtiden.

Jeg skal erkende, at det er svært at finde frem til løsninger. Der er heller ingen, der forventer, at den kommission, som jeg håber bliver nedsat til at tage sig af disse ting, skal kunne gøre sig færdig fra den ene dag til den anden. Det vil tage lang tid. Jeg mener, man må gå i gang med arbejdet, og at man under arbejdet nøje må følge de erfaringer, der høstes gennem samarbejdsudvalgene, og i øvrigt nøje følge de resultater, der måtte fremkomme af igangværende undersøgelser; jeg tænker her såvel på den undersøgelse, den højtærede minister nævnte, som Landsforeningen for Mentalhygiejne har iværksat om trivsel og effektivitet på arbejdspladsen, som på andre undersøgelser.

Det er også af betydning, som ministeren nævnte det, at man nøje gransker det materiale, der foreligger fra udlandet. Her er forholdet det, at man i adskillige lande er langt længere fremme i debatten om arbejdspladsernes problemer, end vi er. Der føres i øjeblikket i Sverige en omfattende diskussion, hvortil der knytter sig megen interesse. Der har lige været en serie kronikker i Dagens Nyheter om hele dette problem.

Hvad kommissoriet for kommissionen angår, har jeg som nævnt i fremsættelsen ikke ment at kunne opstille en fortegnelse over de spørgsmål, der må med. Jeg har dog nævnt spørgsmålet om industrielt demokrati. Nu er det jo svært at definere, hvad der ligger i dette begreb, men det må i hvert fald betyde en fordeling af den sociale indflydelse blandt alle dem, som er engageret i arbejdslivet, i modsætning til

en koncentration af indflydelse hos et fåtal af mennesker.

Det kan da godt være, at vi kunne nå frem til enighed om en teoretisk udformning af, hvad der ligger i begrebet, men enigheden vil forsvinde i det øjeblik, man skal omsætte begrebet til noget konkret. Så støder man på overordentlig mange vanskeligheder. Idealet er nok, at hver enkelt skal udfolde personligt initiativ, men det kan — det må indrømmes — i bestemte situationer komme i strid med idealet om at vise hensyn over for de mindre initiativrige. Jeg for min del ser det som en opgave, at man finder frem til former, hvor man mere, end man kan det nu, kan kalde på den enkeltes initiativ og på den enkeltes ansvarsfølelse.

Jeg tror, at det i denne forbindelse spiller en stor rolle, at der gennem den måde, hvorpå finansieringen af vort erhvervslivs vækst foregår, åbnes mulighed for, at et bredt udsnit af befolkningen kan blive medejere inden for erhvervslivet. De former, hvorunder sådanne initiativer kan tages, må nærmere drøftes, og det samme gælder de konsekvenser, initiativerne vil have inden for lovgivningen på de forskellige områder — jeg tænker på andelsbeviser, investeringsforeninger, udbyttedeling, medarbejderaktier og sociale fonds i virksomhederne. Jeg tænker også på mulighederne for, at parterne ved kollektive overenskomster kan opspare lønforhøjelser, og at denne opsparing anbringes i erhvervslivet; det store beløb, ATP kommer til at råde over, vil her kunne komme på tale.

Det er ikke, som jeg også understregede i fremsættelsen, bare et spørgsmål om økonomiske forhold; det er også et spørgsmål om mange andre faktorer. Det gælder om at påvirke hver enkelt af de bestemmende faktorer og forhold på en sådan måde, at man fremmer den enkeltes mulighed for medlevende engagement i det, der foregår på virksomhederne. Her synes jeg tiden afgiver en ganske god baggrund for, at der kan tages et initiativ i den retning, forslaget angiver. Jeg tænker på den fulde beskæftigelses betydning i økonomisk og social henseende, men i den sammenhæng også på det forhold, at så lang tid vi havde arbejdsløshed, og så længe truslen om